

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 7 mars 1895, kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om upphörande af den personliga sjukvårdsafgiften.

(2:a A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 26, har herr *O. H. Ström* hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att den personliga sjukvårdsafgiften skall upphöra från och med år 1896.

Motionären har dervid erinrat, att han vid 1888 års riksdag väckt motion i enahanda syfte och har till stöd för sin nu gjorda hemställan åberopat hvad i denna motion och vid dess behandling i Andra Kammarren blifvit af honom anfördt, varande motiveringen för sistberörda motion af följande lydelse:

»Det kan väl ej bestridas, att personella utskylder drabba den skattdragande icke i mån af hans skatteförmåga, utan att de tvärt om stå i omvänt förhållande, enär de ställa samma kraf på den mindre bemedlade som på den förmögnare medborgaren. Bland sådana utskylder är personliga sjukvårdsafgiften, hvilken bör afskaffas såsom utgående efter en orättvis grund och i all synnerhet om genom lifsmedelstullars införande af de obemedlade komma att indirekt utkrävas bidrag till förbättrande af den jordbruks- och industriidkande befolkningens ställning.»

Beträffande de personliga utskylderna må här erinras, att sedan den personliga skyddsafgiften, den personliga fattigvårdsafgiften och vinöresafgiften med år 1883 upphört att utgå, återstå endast två ovil-

Bih. till Riksd. Prot. 1895. 5 Saml. 1 Afd. 6 Häft. (N:o 7.)

korligt föreskrifna personliga utskylder, nemligen mantalspenningarne och personliga sjukvårdsafgiften. Derjemte ega dock vederbörande kommuner att besluta om utgörande af en personlig folkskoleafgift, likasom personliga afgifter till presterskapet kunna förekomma på grund af gällande lönekonventioner. Hvad särskildt angår den personliga sjukvårdsafgiften, härleder sig densamma från den af Rikets Ständer vid 1817—1818 års riksdag beslutade s. k. treskillingsafgift, som skulle utgå med tre skilling banko för hvarje mantalsskrifven person och användas för hämmande af den veneriska smittan. Beträffande den för detta ändamål allt sedan utgående afgift, hvars belopp under följande riksdagar undergick flera förändringar, stadgades sedermera genom kongl. kungörelsen den 11 april 1867, att hvad af de genom denna afgift inflytande medel icke vore för veneriska smittans hämmande erforderligt finge användas för allmänna helsovården i länet, särdeles såsom bidrag till bestridande af lasarettens utgifter för svårare skador och sådana sjukdomstillfällen, som fordrade kirurgisk behandling. Afgiften ersattes derefter jemlikt kongl. kungörelsen den 26 augusti 1873 af den personliga sjukvårdsafgiften, som för den allmänna sjukvården inom hvarje län eller sjukvårdsdistrikt skulle utgå af en hvar, som erlade mantalspenningar, med ett belopp af högst 50 öre för hvarje skattskyldig af mankön samt med hälften för qvinna, med undantag för Stockholm, hvarest nämnda afgift skulle utgå med högst 1 krona för man och 50 öre för qvinna; och skulle denna afgift företrädesvis användas till beredande af kostnadsfri vård åt veneriske sjuke och till vidtagande i öfrigt af tjenliga åtgärder för den veneriska sjukdomens hämmande. Det med afseende å Stockholm meddelade särskilda stadgandet blef, i öfverensstämmelse med skatteregleringskomiténs i dess den 13 september 1882 afgifna utlåtande angående skatteförhållandena i riket derom framställda förslag, år 1883 upphäfdt.

I det betänkande, bevillningsutskottet afgaf öfver förenämnda vid 1888 års riksdag väckta motion, åberopade utskottet, under framhållande att skatteregleringskomitén i öfrigt förordat minskning i de personella skatternas antal, följande af komitén i fråga om sjukvårdsafgiften afgifna yttrande:

»Afser man då först landstingen och de städer, som ej i landsting deltaga, har komitén ej ansett det vara med någon verklig olägenhet förenadt eller i någon mån obilligt att bibehålla den personliga skatt, som för närvarande af dem fastställles att utgå för ett ändamål, hvars tillgodoseende måste ligga alla samhällsmedlemmar, ej minst de obemedlade, lika om hjertat, nemligen den allmänna sjukvården, hvars

behöriga upprätthållande må hända skulle försvåras eller påkalla en betänklig förhöjning i legosängsavgifterna, om det bidrag, som lemnas genom den nu utgående personliga sjukvårdsavgiften, blefve vederbörande myndigheter undandraget»;

och hemställde utskottet, då enligt dess åsigt icke sedan 1883 inträdt sådana förhållanden, som kunde förringa giltigheten af de andragna skälen för bibehållande af den personliga sjukvårdsavgiften, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, hvilken hemställan ock blef af båda kamrarne bifallen.

Till utredning af förevarande fråga får utskottet, jemte tillkännagifvande att den personliga sjukvårdsavgiften under år 1892 — det sista, för hvilket officiel statistik i detta ämne finnes utarbetad — i samtliga rikets län utgått med 50 öre för man och 25 öre för qvinna, meddela följande från den officiella statistiken hemtade siffror:

År	Landstingens		
	Inkomster af		Utgifter för helso- och sjukvård
	sjukvårdsavgift	legosängsavgift	
1888	755,595	397,045	1,589,854
1889	779,895	431,404	1,786,114
1890	775,006	460,199	2,135,486
1891	780,533	497,849	2,081,153
1892	780,416	519,680	2,226,082

Motionären har i sin nu gjorda framställning icke förebragt något nytt skäl för ifrågavarande avgifts borttagande, och utskottet har ej funnit hvad emot en sådan åtgärd förut anförts hafva förlorat något af sin giltighet eller sin betydelse. Så vidt utskottet har sig bekant, har icke heller någon allmän klagan öfver denna skatt försports, och dess allmännyttiga användning torde vara allom klar. Då motionären framhållit olämpligheten af personella skatter i allmänhet, vill utskottet påminna om dessa skatters jemförelsevis ringa belopp och deras betydelse derutinnan att stärka känslan af samhörighet och att erinra sam-

hällets medlemmar om de fördelar, som genom dessa skatter beredas dem.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

att herr Ströms förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 mars 1895.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *J. H. G. Fredholm*, *G. Jansson*, *S. M. Olsson*, *Bokström* och *Bromée*, hvilka anfört:

»Såsom skäl för sitt afstyrkande af herr Ströms förevarande motion om den personliga sjukvårdsafgiftens afskaffande har utskottet hufvudsakligen åberopat, hvad som i samma fråga anförts af 1888 års bevillningsutskott, som dels redogjort för de skäl, som föranledt skatteregleringskomitén att förorda denna afgifts bibehållande, och dels äfven förklarat sig anse, att sedan år 1883 icke inträdt sådana förhållanden, som kunde förringa giltigheten af skatteregleringskomiténs skäl.

Enligt vårt förmenande hafva emellertid numera inträdt just sådana förhållanden, som måste i väsentlig mån förringa nämnda skäl, hvilka ock af skatteregleringskomitén sjelf fått sin dom i komiténs uttalande om, att de personella utskylderna, som vore att räkna till den enklaste och råaste af alla skatteformer, borde så snart och så vidt som möjligt eftergifvas.

Från och med år 1888 och derefter följande riksdagar har den *indirekta* beskattningen i vårt land varit stadd i en fortgående utveckling, och efter all anledning kommer densamma att vid denna riksdag än ytterligare och på ett känbart sätt ökas, för att bereda skydd åt jordbrukets idkare, hvilka i sin helhet taget genom beslut både vid 1885 års riksdag och vid 1892 års urtima riksdag fått en väsentlig lättnad i sina skattebördor förmedelst grundskatteafskrifning och lindringar i rust- och rotehållet. Genom det vid sistnämnda riksdag fattade beslutet om en förbättrad härordning har den manliga befolkningens personliga tjenstepligt i beväringen blifvit genom ökning i öfningsdagarnas och årsklassernas antal högst väsentligt stegrad.

Efter vår åsigt är det därför en bjudande pligt att, der så lämpligen ske kan, bereda någon lindring i den personliga skattepligten, och en sådan lindring kan ock utan afsevärd olägenhet beredas genom den personliga sjukvårdsafgiftens afskaffande. Utskottets deremot anförda skäl, att någon allmän klagan specielt öfver denna afgift icke

förspotts, lärar så mycket mindre förtjena afseende, som det måste anses vara själfklart, att de skattebetalandes missnöje i främsta rummet rigtas mot den del af beskattningen, som är den mest betungande, nemligen den indirekta.

Det hinder för nämnda afgifts afskaffande, som af 1885 års bevillningsutskott påpekats i den omständigheten, att bevillningen utginge med lägre belopp för jordbruks- än för annan fastighet, i följd hvaraf landstingsskatten, i händelse sjukvårdsafgiften borttoges, icke skulle i tillbörlig proportion drabba de olika skatteföremålen, är ock genom ofvannämnda urtima Riksdags beslut undanröjdt.

Då utskottet ansett sig böra påminna om de personliga skatternas ringa belopp, så torde det tillåtas oss att framhålla, dels att dessa skatter, utgörande för en familj af man och hustru omkring 3 kronor, likväl jemte den indirekta beskattningen måste vara betungande nog för dem, hvilkas hela inkomst icke uppgår till s. k. existens-minimum och jemväl för ganska många af de små inkomsttagarne, hvilka utgöra bevillning, liksom äfven för innehafvarne af de smärre fastigheterna, och dels att den grupp af skattskyldige, för hvilka sjukvårdsafgiftens borttagande skulle utgöra en afsevärd lättnad, omfattar det stora flertalet af de direkt skattskyldige. Vi tillåta oss i detta sammanhang erinra om, att antalet skattskyldige som påföras personella afgifter utgöra mer än 2,000,000, att fastigheterna, för hvilka bevillning utgår, utgöra omkring 400,000, af hvilka icke färre än 331,170 äro så ringa vinstgifvande, att de af senaste komité för bevillningsförordningens omarbetning inrangerats bland dem, hvilkas bruttoafkastning icke öfverstiger 600 kronor, att antalet skattskyldige, som utgöra bevillning för inkomst, utgör omkring 300,000 samt att det sammanlagda beloppet af mantalpenningarne, sjukvårdsafgiften, folkskoleafgiften och afgifterna till presterskapet icke torde kunna beräknas till ringare belopp än 3,000,000 kronor, som till sin hufvudsakligaste del skall upphemtas från småfolkets djupa led. För jemförelsens skull må här jemväl erinras, att enligt bevillningssammandraget för år 1894 utgör hela bevillningen för inkomst 3,239,763 kronor samt hela fastighetsbevillningen 2,135,252 kronor.

Enligt utskottets åsigt hafva de personliga skatterna en särskild betydelse derutinnan, att de stärka känslan af samhörighet och erinra samhällets medlemmar om de fördelar, som genom dessa skatter beredas dem. Vi våga likväl hålla före, att de personliga skatterna, som äro bestämda att utgå utan hänsyn till de skattskyldiges vexlande skatteförmåga och till och med af skattskyldige, hvilkas alla egodelar med ut-

skyldernas belopp jemnt och nått öfverstiga det värde af sjuttiofem kronor, som af humanitetsskäl är satt såsom gräns för en utmättnings verkställande, föga äro egnade att stärka den för samhället värdefulla samhörighetskänslan, som tvärt om kan komma att betänkligt försvagas genom illa afvägda skatter, och i synnerhet om väckta anspråk på någon lindring i sådana skatter, der densamma utan afsevärd olägenhet kan beredas, tillbakavisas, och vi våga tillika anse, att samhällets medlemmar, derest den personliga sjukvårdsafgiften skulle komma att eftergifvas, i alla fall torde i de återstående personliga skatterna äfvensom i öfriga direkta och indirekta skatter samt i den allmänna värnpligten hafva all erforderlig påminnelse om de fördelar, som samhället bereder sina medlemmar.

Ett af de skäl, som af skatteregleringskomitén anförts för sjukvårdsafgiftens bibehållande, må det emellertid tillåtas oss att här särskildt bemöta.

Komitén har befarat, att sjukvårdens behöriga uppehållande må hända skulle försvåras eller påkalla en betänklig förhöjning i legosängsavgifterna, om det bidrag, som lemnas genom den nu utgående sjukvårdsafgiften, blefve vederbörande myndigheter undandraget.

Det varma intresse, landstingen hittills egnat sjukvårdsanstalterna, torde likväl berättiga till det antagandet, att landstingen jemväl fortfarande, äfven om sjukvårdsafgiften skulle komma att upphöra, skola sin pligt likmätigt sörja för sjukvårdens behöriga upprätthållande. Sjukvårdsafgiftens upphörande torde icke heller behöfva resultera till någon betänklig förhöjning vare sig i legosängsavgifterna eller landstingsmedlen, enär landstingen till sin disposition hafva en rikt flödande inkomstkälla i den del af bränvinsförsäljningsavgifterna, som tillfaller landstingen. Dessa senare avgifter torde kunna anses i väsentlig mån härflyta från de mindre och minst bemedlade samhällsklasserna, hvilka sålunda i denna form lemna ett värdefullt skattebidrag till landstingen, som näppeligen kunna på ett lämpligare sätt använda detsamma än genom att anvisa det till de särskildt för nämnda samhällsklasser så värdefulla sjukvårdsanstalterna.

Landstingens inkomster af bränvinsförsäljningsmedel utgjorde år 1892	Kr. 1,103,994.
och år 1881 endast	„ 636,600.

Äfven i detta hänseende hafva sålunda, sedan skatteregleringskomitén afgaf sitt betänkande, inträdt förändrade förhållanden, som äro egnade att förringa giltigheten af de skäl, nämnda komité anført för sjukvårdsafgiftens bibehållande.

På dessa skäl få vi hemställa,

att hr Ströms förevarande motion måtte af Riksdagen bifallas»;

samt

af herr *Swartling*, som yttrat:

»Då redan 1882 års skatteregleringskomité uttalat den åsigt, att, på grund af denna skatteforms principvidrighet, de personella utskylderna borde så snart och så vidt som möjligt eftergifvas, samt Riksdagen sedermera, genom beslut om afskaffandet af en del af dessa utskylder, synes hafva erkänt rättigheten af förenämnda åsigt och då derjemte under senare åren förhållanden inträffat, som, enligt min uppfattning, utgöra ytterligare skäl för borttagandet af ifrågavarande slags skatter, så anser jag, att utskottet hade bort tillstyrka bifall till herr Ströms förevarande motion.»